

Nr 333.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående anslag till en extra tjänsteman hos lantbruksstyrelsen samt till jordbrukskonsulenter och jordförmedlingsbyråer; given Stockholms slott den 27 april 1917.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

a) att för anställande från och med den 1 juli 1917 av en extra tjänsteman å lantbruksstyrelsens lantbruksbyrå å *extra stat* för år 1918 anvisa såsom förslagsanslag, högst, kronor 4,500 ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må härav låta under innevarande år av tillgängliga medel utanordna 1,500 kronor;

b) att såsom reservationsanslag å *extra stat* för år 1918 anvisa, att av Kungl. Maj:t i mån av behov användas, såsom bidrag till anställande av

dels tretton jordbrukskonsulenter i Dalarna och Norrland under villkor, att konsulenternas rese- och traktamentsersättning bekostas av landsting, hushållningssällskap eller eljest, kronor 32,500,

dels en jordbrukskonsulent inom vartdera av Kalmar läns norra och Gottlands läns hushållningssällskaps områden under enahanda villkor och under förutsättning därjämte, att vederbörande hushållningssällskap bidrager till konsulentens avlöning med minst 1,250 kronor... kronor 2,500,

dels ock aderton jordbrukskonsulenter i övriga delar av södra och mellersta Sverige under villkor, att konsulenternas rese- och traktamentsersättning bekostas av landsting, hushållningssällskap eller eljest samt att vederbörande hushållningssällskap under samma år på egen

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 1 saml. 286 häft. (Nr 333.) 1

bekostnad och utan anlitande till någon del av statsbidraget anställer en eller flera ytterligare jordbrukskonsulenter, kronor 45,000,
eller tillsammans » 80,000,

ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må för bidrag från detta anslag stadga de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva;

c) *dels* medgiva, att Kungl. Maj:t må under år 1918 till jordförmedlingsbyråer för egnahemsrörelsen använda vad som vid utgången av år 1917 kan kvarstå oanvänt å anslaget för detta ändamål;

dels ock för sistberörda ändamål å *extra stat* för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av kronor 12,000.

Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

K. Dahlberg.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 april 1917.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LINDMAN,
Statsråden: VON SYDOW,
STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÄRTEN ERICSSON,
ÅKERMAN,
CARLESON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Departementschefen, statsrådet Dahlberg anförde:

Då min företrädare den 13 januari 1917 anmälde de frågor, som tillhörde regleringen av utgifterna under nionde huvudtiteln för år 1918, meddelade han, att han hade för avsikt att under riksdagens lopp underställa Kungl. Maj:t förslag till proposition i egnahemsfrågan. Med anledning härav hemställde han, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att i avbidan på dylik proposition beräkna vissa belopp för ändamål, som hade sammanhang med egnahemsfrågan. I överensstämmelse härmed har i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln beräknats, dels i punkten 2 ett belopp av 17,000 kronor till en extra byrå i lantbruksstyrelsen, dels i punkten 20 ett belopp av 110,000 kronor till statsbidrag för anställande av jordbrukskonsulenter, dels i punkten 47 ett belopp av 50,000 kronor för odlingshjälp till egnahemslåntagare och

dels i punkten 112 ett belopp av 20,000 kronor till jordförmedlingsbyråer för egnahemsrörelsen.

Sedan infordrade yttranden över egnahemssakkunnigas betänkande under hösten år 1916 fullständigt inkommit, utarbetades inom jordbruksdepartementet förslag till proposition i ämnet. Då emellertid i denna fråga, som är av djupt ingripande betydelse, olika meningar i flera viktiga hänseenden gjort sig gällande samt ärendet förty kräver ett särdeles noggrannt och grundligt övervägande, har förslaget under nu inträdda förhållanden icke kunnat undergå erforderlig granskning, och jag måste därför meddela, att proposition i egnahemsfrågan icke kan föreläggas innevarande riksdag.

Till följd härav torde även frågan om beredande av odlingshjälp åt egnahemslåntagare bära uppskjutas och något anslag till dylik odlingshjälp nu icke begäras av riksdagen.

Extra tjänsteman hos lantbruksstyrelsen.

Icke heller frågan om inrättande av en extra byrå i lantbruksstyrelsen bör nu föreläggas riksdagen. Däremot finner jag mig bära i stället begära ett mindre anslag till ökad arbetshjälp åt denna styrelse.

Då lantbruksstyrelsen den 15 februari 1916 avgav utlåtande över egnahemssakkunnigas betänkande och därvid förordade, att den centrala handläggningen av egnahemsärendena skulle förläggas till styrelsen samt att en särskild byrå skulle där inrättas för att övertaga dels dessa ärenden och dels vissa andra, nu till lantbruksbyrån hörande ärenden, framhöll styrelsen med styrka, att arbetet på sistberörda byrå år ifrån år oavbrutet ökats och att det numera nått en sådan omfattning, att en uppdelning av detsamma måste anses synnerligen önskvärd.

Då lantbruksstyrelsen gjorde detta uttalande, hade Kungl. Maj:t redan, med anledning av framställning av styrelsen, i statsverkspropositionen till 1916 års riksdag äskat anvisande av anslag å 17,500 kronor, därav 7,500 kronor att utgå redan under samma år, för extra biträden hos styrelsen, från vilket anslag skulle med 3,000 kronor för år avlönas en extra tjänsteman såsom arbetsbiträde å lantbruksbyrån. Sedan denna framställning bifallits av riksdagen, har Kungl. Maj:t i 1917 års statsverksproposition — oberoende av det då i utsikt ställda förslaget om inrättande av en extra byrå hos lantbruksstyrelsen — förnyat framställningen om anslag till extra biträden hos denna styrelse för år 1918.

Dessa förhållanden ådagalägga, att den lättnad i arbetet, som kräves å lantbruksbyrån, ansetts vara väsentligt större än att den kunnat vinnas genom den från nyssnämnda anslag till extra biträden avlönade

extra tjänstemannen. Jag kan också för min del vitsorda, att denna byrås arbetsmängd, som under senare år i hög grad vuxit, nu är större än att man rimligtvis kan begära, att byråns nuvarande personal skall kunna utan överansträngning medhinna densamma. Till en del beror denna arbetsökning på den nuvarande kristiden, men till en viss grad är ökningen av normal beskaffenhet, delvis föranledd av utvidgade arbetsuppgifter. Sådana utvidgningar komma även under år 1918 att äga rum, bland annat på grund av vissa av riksdagens kamrar redan bifallna förslag i årets statsverksproposition, och detta kommer att än mera bli valet, därest riksdagen bifaller Kungl. Maj:ts särskilda förslag om åtgärder till fåravelns främjande och om upplysningsverksamhet för främjande av landsbygdens förseende med elektrisk kraft ävensom om inrättande av en norrländsk andelsmejerifond.

Jag anser det därför nödvändigt, att, då frågan om inrättande av en extra byrå hos lantbruksstyrelsen nu undanskjutes, ökning i arbetskrafterna tillföres lantbruksbyrån. Jag vill emellertid icke ifrågasätta, att detta sker genom anställande av någon extra föredragande eller på annat sätt, som kan bli till hinder vid eventuella förändringar i styrelsens organisation — vilken fråga nu är hänvisad till utredning av lönereglerringskommittén — utan vill inskränka mig till att föreslå, att vid denna byrå anställes ytterligare en extra tjänsteman mot enahanda avlöning av 3,000 kronor för år som den redan nu därstädes anställde.

Då, som nämnt, under nuvarande kristid byråns arbetsmängd är särskilt stor, anser jag mig böra förorda, att den nya befattningen inrättas redan från och med den 1 instundande juli. För ändamålet skulle då krävas ett anslag av 4,500 kronor med förskotts rätt för 1,500 kronor under innevarande år.

Å innevarande års stat äro anvisade anslag å tillsammans 70,000 kronor för anställande av dels 13 jordbrukskonsulenter i Dalarna och Norrland, dels en i vartdera av Kalmar läns norra och Gottlands läns hushållningssällskaps områden och dels 14 i övriga delar av södra och mellersta Sverige. Till följd av ifrågasatt utveckling av denna konsulentorganisation i samband med åtgärder för egnahemsrörelsens främjande har, som jag förut erinrat, i årets statsverksproposition anslagsbeloppet beräknats höjt till 110,000 kronor.

Nu tarvas för år 1918 först och främst samma anslag, som utgår för innevarande år. Men därtill kommer, att framställning om statsbidrag till konsulent ingivits även från Älvsborgs läns södra hushållningssällskap samt att, enligt vad jag inhämtat från lantbruksstyrelsen,

*Jordbruks-
konsulenter.*

jämväl från de tre återstående hushållningssällskap inom södra och mellersta Sverige, som icke redan åtnjuta statsbidrag till avlönande av jordbrukskonsulent, önskan om dylikt bidrag under hand uttalats. I betraktande av den synnerligen betydelsefulla och gagnande verksamhet för jordbrukets utveckling, dessa konsulenter utöva, synes mig staten böra tillse, att icke något hushållningssällskap inom sistnämnda landsdelar, som vill på stadgade villkor för statsbidrags åtnjutande anställa jordbrukskonsulent, behöver på grund av otillräckligt statsanslag gå förlustigt dylikt statsbidrag. Jag håller före, att dessa statsmedel äro synnerligen väl använda. För att bereda möjlighet för statsbidrag å 2,500 kronor till konsulenter jämväl hos de fyra återstående hushållningssällskapen i södra och mellersta Sverige bör därför enligt min mening sammanlagda anslagsbeloppet höjas till 80,000 kronor.

Jordförmedlingsbyråer.

Till jordförmedlingsbyråer för egnahemsrörelsen har riksdagen anvisat å extra stat för vart och ett av åren 1912—1915 20,000 kronor. På grund av uppkomna besparingar behövdes icke något anslag för år 1916 och för år 1917 kunde beloppet begränsas till 8,000 kronor. I årets statsverksproposition har med hänsyn till ifrågakämd utveckling av jordförmedlingsväsendet anslaget för år 1918 beräknats åter höjt till 20,000 kronor.

Vid 1916 års utgång återstod å anslaget odisponerat ett belopp av 16,234 kronor. Läggas härtill det av riksdagen för år 1917 anvisade anslaget, 8,000 kronor, erhålles en tillgång av 24,234 kronor. Jag har för avsikt att senare i dag föreslå Kungl. Maj:t att härav till särskilda byråer anvisa 15,450 kronor. Vid bifall härtill kommer en odisponerad återstod av 8,784 kronor att förefinnas. Ifall blivande behållning vid 1917 års slut får användas även för år 1918, synes nytt anslag å 12,000 kronor tillräckligt för att möta behovet under sistnämnda år.

Departementschefens hemställan.

På grund av vad jag nu anfört hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

a) att för anställande från och med den 1 juli 1917 av en extra tjänsteman å lantbruksstyrelsens lantbruksbyrå å *extra stat* för år 1918 anvisa såsom förslagsanslag, högst, kronor 4,500 ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må härav låta under innevarande år av tillgängliga medel utanordna 1,500 kronor;

b) att såsom reservationsanslag å *extra stat* för år 1918 anvisa, att av Kungl. Maj:t i mån av behov användas, såsom bidrag till anställande av

dels tretton jordbrukskonsulenter i Dalarna och Norrland under villkor, att konsulenternas rese- och traktamentsersättning bekostas av landsting, hushållningssällskap eller eljest, kronor 32,500,

dels en jordbrukskonsulent inom vardera av Kalmar läns norra och Gotlands läns hushållningssällskaps områden under enahanda villkor och under förutsättning därjämte, att vederbörande hushållningssällskap bidrager till konsulentens avlöning med minst 1,250 kronor, kronor 2,500,

dels ock aderton jordbrukskonsulenter i övriga delar av södra och mellersta Sverige under villkor, att konsulenternas rese- och traktamentsersättning bekostas av landsting, hushållningssällskap eller eljest samt att vederbörande hushållningssällskap under samma år på egen bekostnad och utan anlitande till någon del av statsbidraget anställer en eller flera ytterligare jordbrukskonsulenter, kronor 45,000, eller tillsammans » 80,000,

ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må för bidrag från detta anslag stadga de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva;

c) *dels* medgiva, att Kungl. Maj:t må under år 1918 till jordförmedlingsbyråer för egnahemsrörelsen använda vad som vid utgången av år 1917 kan kvarstå oanvänt å anslaget för detta ändamål;

dels ock för sistberörda ändamål å *extra stat* för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av kronor 12,000.

Statsrådets övriga ledamöter instämde i vad departementschefen sålunda hemställt, och behagade Hans Maj:t Konungen härtill lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet skulle avlätas till riksdagen av den lydelse, bil. . . . till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.